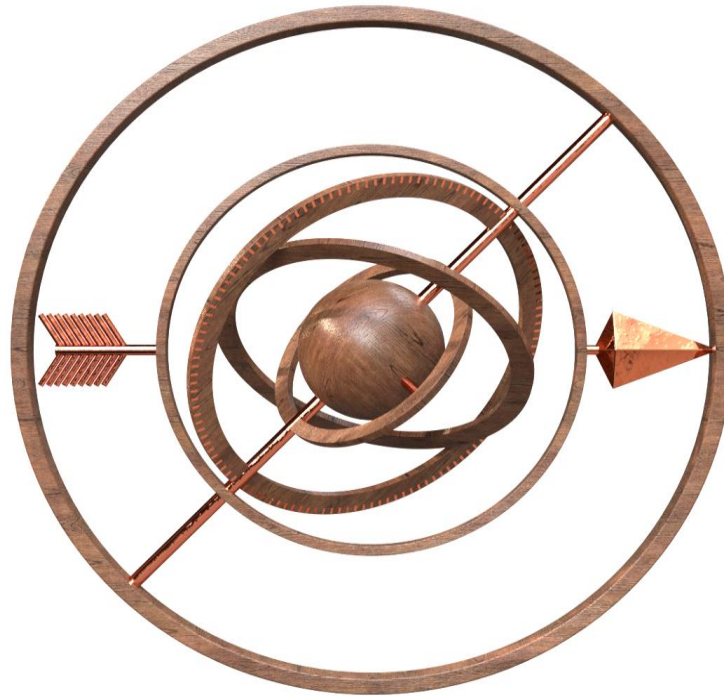

Habo kommuns företagsklimat

Habo kommun

Juni 2026

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Habo kommun fått uppdraget att genomföra en granskning av företagarnas upplevelse av Habo kommuns bemötande och service gentemot näringslivet. Bakgrunden är att det har framkommit signaler om försämrat bemötande, särskilt från tjänstemän inom myndighetsutövning, samtidigt som Habos placering i Svenskt Näringslivs ranking har försämrats från plats 12 till plats 44 av 290 kommuner.

Revisionsfråga

Har företagarnas upplevelse av Habo kommuns bemötande och service gentemot näringslivet försämrats, och kan en eventuell försämring hänföras till aspekter inom kommunens rådighet?

Svar på revisionsfråga

Vår samlade revisionella bedömning är att företagarnas upplevelse av Habo kommuns bemötande och service gentemot näringslivet har försämrats, och att försämringen i huvudsak kan hänföras till aspekter inom kommunens rådighet.

Granskningen visar en reell försämring av företagarnas upplevda service och bemötande som i huvudsak är hänförlig till aspekter inom kommunens egen rådighet, samtidigt som näringslivets grundförutsättningar och den transaktionella ärendehanteringens står sig och kommunen inlett ett relevant åtgärdsarbete. Tyngdpunkten ligger på att försämringen är kommunens egen och att kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen ger en mer positiv bild än det oberoende underlaget motiverar.

Väsentliga iakttagelser och slutsatser

- ▶ Lokalt företagsklimat mäter hur företagare upplever kommunen — inte en direkt mätning av kommunens prestation — och bygger på ett begränsat antal svar per år. Granskningen är översiktlig och vilar på officiell enkät- och rankingdata,

kommunens styrdokument och en gruppintervju med kommunledningen; myndighetsutövande förvaltningar och enskilda företagare har inte hörts. *Iakttagelserna ska läsas som företagarnas upplevda kvalitet, inom ramen för vad en översiktlig granskning kan belägga.*

- ▶ Företagens kontaktyta mot kommunen har breddats under perioden: andelen företag med kommunkontakt har stigit från 59 till 75 procent, och kontakterna fördelas i ökad grad över kommunens olika myndighetsutövande funktioner. *Företagarnas samlade bild av kommunen formas därmed av allt fler funktioner, inte främst av näringslivsavdelningen.*
- ▶ Habos strukturella förutsättningar har utvecklats positivt — folkmängd, företagsbestånd, andel företagsamma och marknadsförsörjning — och kommunen ligger trots rankingfallet kvar i den nationella övre kvartilen. *Det breda lokala näringslivet är livskraftigt; försämringen gäller den upplevda servicen, inte näringslivets grundförutsättningar.*
- ▶ Kommunen har efter 2024 års ranking analyserat de underliggande rankingfaktorerna, prioriterat service och bemötande samt politikens attityd och inlett ett åtgärdsarbete med utbildning, lotsfunktion och förstärkt företagsstöd. *Kommunen har identifierat rätt problem och agerar relevant, även om effekten ännu inte är avläsbar i mätningarna.*
- ▶ Den transaktionella servicen i myndighetsutövningen står sig: handläggningstid, råd och vägledning samt kontakten med handläggare är stabila eller förbättrade, och Habo ligger över rikssnittet på fem av sex centrala faktorer. *Själva ärendehanteringens fungerar väl.*
- ▶ Företagarnas betyg på service och bemötande, tjänstepersoners attityder och det sammanfattande omdömet har sjunkit signifikant och fallit varje år tre år i följd,

samtidigt som totalrankingen gått från plats 12 till 44. *Försämringen är reell och en etablerad trend; kommunledningens invändning att mätningen fångar dagsaktuella attityder är legitim men ändrar inte det fleråriga mönstret.*

- ▶ Habos viktade poäng tapp 2023–2025 härrör från faktorer inom kommunens egen rådighet, och varken strukturstatistiken eller ett gemensamt regionalt mönster ger någon alternativ förklaring till nedgången. *Försämringen är hänförlig till sådant kommunen själv kan påverka.*
- ▶ Kommunstyrelsen bedömer i årsredovisningen 2025 båda näringslivsmålen som helt uppfyllda — den högsta nivån — utan att rankingfallet eller de fallande betygen vägs in. *Måloppfyllelsebedömningen ger en mer positiv bild än underlaget motiverar; diskrepansen är skarp för samverkansmålet och mildare för det breda målet, som har visst stöd i de positiva strukturindikatorerna.*
- ▶ Styrningen av näringslivsfrågan saknar väsentliga element — mätbara mål, nedbrytning till nämndnivå, tidplan och handlingsplan samt dokumenterad uppföljning utöver rankingen — och något separat kommunstyrelsebeslut om att åtgärda försämringen har inte framkommit. *Styrningen är inte utformad så att en spårbar bedömning av måloppfyllelsen är möjlig, även om kommunen har en näringslivsstrategi och ett pågående arbete.*
- ▶ Av de faktorer som rör myndighetsutövningen har handläggarnas förståelse för företagets verksamhet fallit mest och är den enda faktor där Habo ligger under rikssnittet, samtidigt som försämringen träffar näringslivsstrategins löften om vägledning och professionellt bemötande. *Avvikelsen är kännbar och ligger i den relationella sidan av myndighetsutövningen, som var en av granskningens kärnfrågor.*

Rekommendationer

Kommunen har redan inlett ett relevant åtgärdsarbete; rekommendationerna nedan avser därför kommunstyrelsens styrning, uppföljning och bedömning av detta arbete, inte att initiera det. De är riktade till kommunstyrelsen och listade i fallande angelägenhet.

Kommunstyrelsen bör

- **säkerställa att bedömningen av näringslivsmålen uppfyllelse vägs mot rankingens och enkätbetygens faktiska utveckling** — inte enbart mot totalplacering och allmänt hållna motiveringar. Båda målen bedömdes 2025 som helt uppfyllda utan att den dokumenterade nedgången vägdes in, vilket riskerar att ge en mer positiv lägesbild än underlaget motiverar.
- **säkerställa att näringslivsstrategin operationaliseras så att måloppfyllelsen kan följas spårbart** — exempelvis med mätbara mål, nedbrytning till nämndnivå samt tid- och handlingsplan. Granskningen visar att dessa element i dag saknas, vilket gör att effekten av insatserna inte kan följas.
- **säkerställa att företagets upplevelse av bemötande och handläggarnas förståelse följs upp systematiskt i myndighetsutövande kontakter** — där granskningen funnit den mest kännbara försämringen, samtidigt som dessa kontakter blivit en allt större del av företagets möte med kommunen.

Växjö den 08 juni 2026.

DELOITTE AB

Revsul Dedic

Certifierad kommunal revis

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Habo kommun har under perioden 2021–2025 genomgått en markant förändring i Svenskt Näringslivs årliga ranking av det lokala företagsklimatet. Från plats 12 av 290 kommuner (ranking 2021) har kommunen sjunkit till plats 44 (ranking 2025). Trots tillbakagången befinner sig Habo alltjämt i den övre kvartilen nationellt.

Kommunfullmäktige har fastställt ”Starkt lokalt näringsliv” som ett av kommunens fokusområden, med målen ”Goda möjligheter för ett starkt lokalt näringsliv” och ”Bra samverkan mellan kommun och näringsliv”. I årsredovisningen 2025 bedömer kommunstyrelsen att båda målen är helt uppfyllda. Fullmäktige har därtill fastställt ”Enkel och tillgänglig service” som ett av tre verksamhetsutvecklingsmål för mandatperioden. Nämndernas egna bedömningar av detta mål varierar: byggnadsnämnden bedömer målet som i hög grad uppfyllt medan miljönämnden bedömer det som delvis uppfyllt — två nämnder med central roll i myndighetsutövning gentemot företag. Kommunstyrelsen ansvarar enligt sitt reglemente för att leda och samordna sysselsättnings- och näringslivsfrågor samt för att övervaka att fullmäktiges mål följs upp i nämnderna.

Enskilda revisorer har därtill, genom kontakter med företagare och näringslivsidkare i kommunen, tagit del av signaler om försämrat bemötande och service från kommunens sida. Signalerna rör särskilt tjänstemän inom myndighetsutövning och avser upplevd bristande förståelse för företagens verksamhet.

Mot denna bakgrund har revisorerna beslutat att genomföra en översiktlig granskning av företagarnas upplevelse av Habo kommuns bemötande och service gentemot näringslivet.

1.2 Syfte och avgränsning

Syftet med granskningen är att kartlägga företagarnas upplevelse av Habo kommuns bemötande och service gentemot näringslivet. Granskningen avser perioden 2021–2025 med fokus på de år som kan verifieras mot officiella källor. Den baseras på offentligt tillgängliga data från undersökningen Lokalt företagsklimat (foretagsklimat.se), en gruppintervju med kommunens ledning samt granskning av relevanta styrdokument.

Granskningen är översiktlig. Den omfattar inte intervjuer med förtroendevalda, med myndighetsutövande förvaltningar eller med enskilda företagare, och prövar inte förvaltningarnas faktiska handläggning i enskilda ärenden.

1.3 Revisionsfråga

Har företagarnas upplevelse av Habo kommuns bemötande och service gentemot näringslivet försämrats, och kan en eventuell försämring hänföras till aspekter inom kommunens rådighet?

Underliggande frågeställningar

- Är försämringen i företagarnas enkätbetyg avseende bemötande och service reell, eller förklaras den enbart av att andra kommuner förbättrats?
- Är den eventuella försämringen hänförlig till aspekter inom kommunens rådighet, eller förklaras den av strukturella förutsättningar eller regionala mönster?
- Är den eventuella försämringen tillfällig eller del av en etablerad trend?
- Är kommunens service och bemötande gentemot företagare i myndighetsutövande sammanhang ändamålsenligt?

- Är kommunstyrelsens styrning, uppföljning och bedömning av måluppfyllelsen avseende näringslivsfrågorna förenlig med den bild som framträder i granskningen?

1.4 Metod och granskningsinriktning

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, statistiska analyser av officiellt tillgängliga data samt en intervju med kommunens ledning. Bedömningen utgår från de fastställda frågeställningarna och från kriterier baserade på fullmäktiges beslut, den upprättade granskningsplanen och god revisionssed. Intervjun har genomförts som en gruppintervju med kommundirektören — tillika högst ansvariga tjänsteman för näringslivsarbetet — och näringslivssamordnaren, som ansvarar för de operativa delarna av kommunens näringslivsarbete. Analysen baseras på offentligt tillgängliga data från företagsklimat.se (rankingresultat, enkätresultat och statistikunderlag), med extern verifiering mot Svenskt Näringslivs pressmeddelanden och Habo kommuns webbplats. En metodbeskrivning har upprättats som referensram, och analysen har genomförts i de delsteg som bedömts nödvändiga för att besvara de underliggande frågeställningarna.

1.5 Revisionskriterier

Granskningen bedöms mot kommunfullmäktiges fokusområde ”Starkt lokalt näringsliv” med de två målen ”Goda möjligheter för ett starkt lokalt näringsliv” och ”Bra samverkan mellan kommun och näringsliv”. Därtill utgör fullmäktiges verksamhetsutvecklingsmål ”Enkel och tillgänglig service” en relevant bedömningsgrund. Dessa utgör den primära bedömningsgrunden. Därtill utgör förvaltningslagens (2017:900) krav på tillgänglighet, service och vägledning i myndighetsutövning en relevant bedömningsgrund, liksom kommunstyrelsens ansvar enligt kommunallagen (2017:725) att förverkliga fullmäktiges mål. Granskningen genomförs i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet (SKR).

1.6 Om undersökningen Lokalt företagsklimat

Lokalt företagsklimat är Svenskt Näringslivs årliga undersökning av hur företagare upplever det lokala företagsklimatet i sin kommun. Det är en upplevelsemätning, inte

en objektiv mätning av kommunens faktiska prestation — en grundläggande premiss som varje resultat och slutsats i granskningen måste förhålla sig till.

Undersökningens urval, svarsskala, frågekonstruktion och viktning i totalrankingen beskrivs närmare i avsnitt 2.0.

1.7 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom företaget interna kvalitetssäkringssystem.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har en övergripande beskrivning av Habo gjorts nedan. De iakttagelser som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämplig.

2.0 Om undersökningen Lokalt företagsklimat

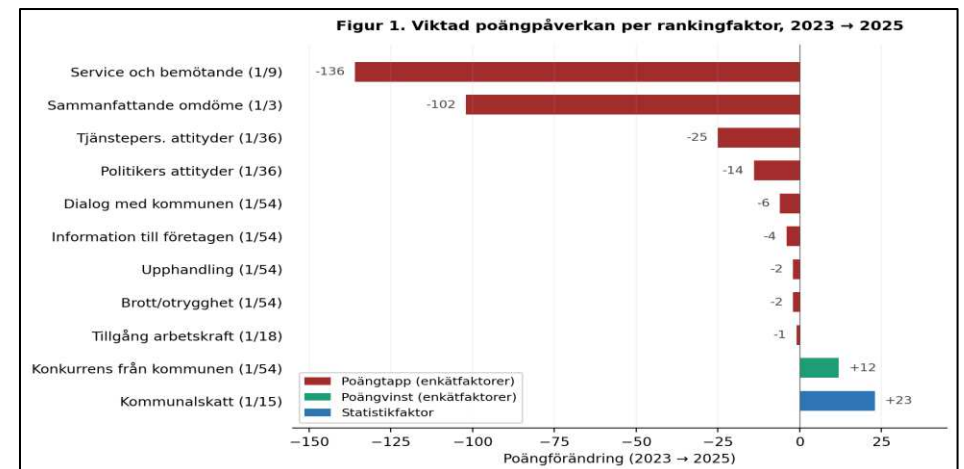
Lokalt företagsklimat är Svenskt Näringslivs årliga mätning av hur företagare upplever sin kommun. Detta är en upplevelsemätning — inte en mätning av kommunens faktiska prestation. Skillnaden har bäring på allt som följer i kapitlet. Enkäten riktas till privata företag med huvudkontor i kommunen, i första hand till VD eller platschef, och besvaras på en sexgradig skala från 1 (Dåligt) till 6 (Utmärkt). Habo är en B4-kommun, vilket innebär minimiurvalet 200 enkäter per år.

Med en svarsfrekvens runt 40–50 procent landar underlaget på cirka 80–100 svarande. Inför 2025 reviderades vissa frågor — vi återkommer till revideringens betydelse för jämförbarheten i 2.1.3. På totalrankingen har Habo under den verifierade perioden 2023–2025 fallit från plats 20 till plats 44 av 290 kommuner, och från andra till tredje plats i Jönköpings län. Trots fallet ligger kommunen kvar i den övre kvartilen nationellt.

Totalrankingen är sammansatt av tre lika tunga block: det sammanfattande omdömet ensamt (1/3), tio enkätfaktorer som tillsammans väger lika mycket (1/3), och fem statistikfaktorer baserade på officiell statistik (1/3).

Tyngden i analysen ligger därför inte i totalrankingens siffra, utan i mönstret över de underliggande faktorerna.

Två faktorer dominerar bilden: service och bemötande har fallit från plats 57 till 125, och det sammanfattande omdömet från plats 15 till 32. Resten av faktorerna ligger i nivå med eller bättre än 2023 — det är dessa två som driver placeringsfallet.

Figur 1: Viktad poängpåverkan per rankingfaktor 2023→2025.

2.1 Företagarnas faktiska betygsutveckling (UF1)

Denna fråga prövar om Habos betygsfall är reellt — det vill säga om de absoluta enkätbetygen faktiskt har sjunkit — eller om det handlar om en relativ ompositionering där andra kommuner förbättrats. Iakttagelserna nedan ligger till grund för bedömningen i nästa avsnitt och fungerar som referens när vi når fullmäktiges mål om ett starkt lokalt näringsliv i underliggande frågeställning 5 (UF5).

2.1.1 Habos betygsutveckling i absoluta tal

Tabellen nedan jämför Habos medelbetyg per enkätfaktor för 2022 och 2025 med motsvarande rikssnitt. Sorteringen följer faktorernas vikt i totalrankingen — det tyngsta först.

Enkätfaktor	Habo 2022	Habo 2025	Δ Habo	Sverige 2022	Sverige 2025	Δ Sverige
Service och bemötande	4,04	3,41	-0,63	3,21	3,31	+0,10
Sammanfattande omdöme	4,44	4,00	-0,44	3,43	3,45	+0,02
Tjänstepersoners attityder	3,92	3,48	-0,45	3,17	3,28	+0,11
Politikers attityder	4,25	3,94	-0,31	3,30	3,38	+0,08
Dialog med kommunen	3,97	3,72	-0,25	2,99	3,17	+0,18
Information till företagen	4,04	3,80	-0,24	3,03	3,07	+0,04
Upphandling	3,41	3,11	-0,30	2,69	2,75	+0,06
Brott och otrygghet	4,76	4,61	-0,15	3,78	3,87	+0,09
Tillgång till arbetskraft	3,77	3,52	-0,25	2,77	2,88	+0,11
Konkurrens från kommunen	4,12	4,37	+0,25	3,60	3,63	+0,03

Tabell 1: Källa: foretagsklimat.se.

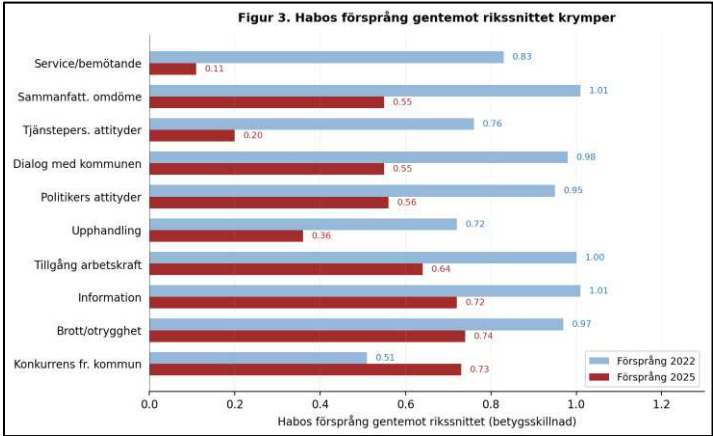
De tre största nedgångarna och den enda förbättringen är markerade. Faktorerna är sorterade efter vikt i totalrankingen. Nio av tio enkätfaktorer visar lägre medelbetyg 2025 än 2022. Service och bemötande har fallit mest — från 4,04 till 3,41. Bredvid det visar tjänstepersoners attityder och det sammanfattande omdömet de tydligaste nedgångarna. Den enda faktor som rört sig åt rätt håll är konkurrens från kommunens egna verksamheter, där betyget förbättrats med 0,25 enheter. Habo ligger 2025 fortfarande över rikssnittet på samtliga tio faktorer — men avståndet har minskat, vilket är temat för nästa avsnitt.

2.1.2 Rikssnittets utveckling, saxeffekten och bidragsanalys

Samma tabell visar att rikssnittet rört sig i motsatt riktning. Service och bemötande samt tjänstepersoners attityder har stigit nationellt. På det sammanfattande omdömet är den

nationella förändringen i princip noll. Habo går alltså ned medan riket går upp eller står still.

Resultatet är en saxeffekt: Habos försprång gentemot rikssnittet krymper både genom kommunens egen nedgång och genom rikets uppgång. Figur 2 nedan visar hur försprånget per faktor förändrats mellan 2022 och 2025.

Figur 2. Habos försprång gentemot rikssnittet per enkätfaktor — 2022 (ljusblå stapel) och 2025 (mörkröd stapel).

På service och bemötande har försprånget krympt från +0,83 till +0,11 enheter. Det är den största minskningen i hela bilden, och den syns omedelbart i figuren. Endast på konkurrens från kommunen har försprånget vuxit.

För att svara på UF1:s bidragsfråga har gap-krympningen delats upp i sina två beståndsdelar — Habos egen nedgång och rikssnittets uppgång — för de tre tyngsta faktorerna.

Faktor	Gap 2022	Gap 2025	Δ Gap	Habos bidrag	Rikets bidrag
Sammanfattande omdöme	+1,01	+0,55	-0,46	-0,44 (~96 %)	+0,02 (~4 %)
Service och bemötande	+0,83	+0,11	-0,72	-0,63 (~87 %)	+0,10 (~13 %)

Tjänstepersoners attityder	+0,76	+0,20	-0,56	-0,45 (~80 %)	+0,11 (~20 %)
----------------------------	-------	-------	-------	---------------	---------------

Habos egen nedgång dominerar i samtliga tre fall. På det sammanfattande omdömet står den för 96 procent av gap-krympningen, på service och bemötande för 87, och på tjänstepersoners attityder för 80. Det är alltså inte i första hand andra kommuner som dragit ifrån — det är Habo som tappat. Bidragsfördelningen är beräknad som Δ Habo respektive Δ Sv. i förhållande till summan av deras absoluta värden.

2.1.3 Statistisk tillförlitlighet och enkätrevideringens påverkan

Förändringarnas tillförlitlighet beror på urvalsstorlek och spridning. Med cirka 80–100 svarande per år och en uppskattad standardavvikelse runt 1,1 enheter på den sexgradiga skalan hamnar standardfelet på ungefär $\pm 0,12$ enheter per medelbetyg. Det är referensramen för tabellen nedan.

Enkätfaktor	Δ betyg	Antal SE	Klassificering
Service och bemötande	-0,63	~5,4	Signifikant
Tjänstepersoners attityder	-0,45	~3,9	Signifikant
Sammanfattande omdöme	-0,44	~3,8	Signifikant
Politikers attityder	-0,31	~2,7	Signifikant
Upphandling	-0,30	~2,6	Signifikant
Dialog med kommunen	-0,25	~2,2	Gränsson
Tillgång arbetskraft	-0,25	~2,2	Gränsson
Konkurrens från kommunen	+0,25	~2,2	Gränsson
Information till företagen	-0,24	~2,1	Gränsson
Brott och otrygghet	-0,15	~1,3	Ej signifikant

Förändringar klassificerade som signifikanta motsvarar minst två standardfel — en förändring som rimligen kan särskiljas från slumpmässig variation vid den här urvalsstorleken. De tre tyngsta faktorerna ligger mellan 3,8 och 5,4 standardfel, vilket är väl över signifikansgränsen. I andra änden ligger brott och otrygghet — förändringen där ryms inom slumpvariationen och bör inte tolkas som ett mönster.

En metodologisk fråga återstår: enkäten reviderades inför 2025. *Skulle revideringen kunna förklara nedgången?* En genomgång av Habos årliga medelbetyg ger ett tydligt

svar. Service och bemötande låg på 3,56 redan 2024 — alltså före revideringen — att jämföra med 4,04 år 2022 och 3,41 år 2025. På det sammanfattande omdömet är motsvarande siffra 4,03 år 2024. Mellan 57 och 89 procent av betygsfallet på de tre tyngsta faktorerna inträffade under perioden 2022–2024, det vill säga innan enkätfrågorna ändrades. Revideringen kan därmed inte vara den huvudsakliga förklaringen.

2.1.4 Kommunledningens beskrivning av utvecklingen

Kommunens egen bild bekräftar i allt väsentligt det som enkätdata visar. I intervjun med representanter från kommunledningen kompletterad med skriftliga svar, framgår att kommunen efter 2024 års ranking själv gjort en analys av rankingens delfaktorer — inte bara totalplaceringen — och utifrån den prioriterat två förbättringsområden: service och bemötande samt politikens attityd till företagande. Det är samma två områden som framträder tydligast i analysen ovan.

De intervjuade är samtidigt tydlig med en reservation. Lokalt företagsklimat är en attitydmätning, framhåller hon, och resultaten är "färskvaror" — en företagare som fått ett aktuellt avslag i ett bygglovsärende kan ge låga betyg samma dag. Som komplement vore SKR:s Insikt-undersökning relevant, eftersom den riktas till företag som haft faktiska myndighetskontakter, men Habo har ännu inte anslutit sig. Frågan om anslutning uppges ha lyfts till politiken.

På frågan om rankingfallet beror på att Habo blivit sämre eller på att andra blivit bättre svarar de intervjuade att det "kanske" är en kombination. Politiken uppges ha tagit signalerna "på största allvar" redan efter 2024 års ranking, och som en åtgärd har kommunen kallat in en grupp kritiska företag — främst kopplade till Industriklubben — till återkommande dialog. Den gruppen ska enligt kommunledningen nyligen ha uttryckt att de "ser en viss förändring".

Bedömning och motivering

Vår samlade bedömning är att försämringen i företagarnas enkätbetyg avseende bemötande och service är reell — och att den i huvudsak inte kan förklaras av att andra kommuner förbättrats.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Denna granskning tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges fokusområde *Starkt lokalt näringsliv* med målen *Goda möjligheter för ett starkt lokalt näringsliv* och *Bra samverkan mellan kommun och näringsliv*. Eftersom UF1 är en empirisk fråga om vad enkätdata faktiskt visar utgör fullmäktiges mål referens för *varför* en eventuell försämring är revisionellt relevant — inte ett direkt provningsmått. Den tekniska referensramen följer Svenskt Näringslivs egen metodbeskrivning av undersökningen Lokalt företagsklimat, vilken anger urvalsstorlek, beräkningssätt och hantering av frågerevideringar. Eftersom enkäten är en upplevelsemätning prövar vi inte om Habo objektivt presterat sämre, utan om företagarnas upplevelse av bemötande och service har sjunkit i absoluta termer eller om förändringen är en relativ ompositionering.

Vi konstaterar att Habos absoluta medelbetyg har sjunkit på samtliga tre tyngsta enkätfaktorer; Service och bemötande, det sammanfattande omdömet samt tjänstepersoners attityder. Nedgångarna är inte marginella. Att förändringarna ligger mellan 3,8 och 5,4 standardfel innebär att de väl överstiger den signifikansgräns urvalsstorleken tillåter — det är inte slumpvariation. Mönstret är robust.

Vi noterar vidare att rikssnittet under samma period rört sig i motsatt riktning på dessa faktorer — det har stigit svagt eller stått stilla. Habo går alltså ned medan riket går upp eller står still. Det är denna dubbla rörelse som väcker den exakta fråga UF1 ställer: om gap-krympningen i första hand drivs av Habo eller av riket. Bidragsanalysen ger ett tydligt svar. På det sammanfattande omdömet står Habos egen nedgång för 96 procent av gap-krympningen, på service och bemötande för 87 procent, och på tjänstepersoners attityder för 80 procent. Bidragsfördelningen visar entydigt åt vilket håll förklaringen pekar — försämringen är Habos egen, inte en följd av rikets framsteg. Vår uppfattning är att enkätrevideringen 2025 inte rubbar denna slutsats: mellan 57 och 89 procent av betygsfallet på de tre tyngsta faktorerna inträffade redan under perioden 2022–2024, alltså innan frågorna ändrades. Service och bemötande låg på 3,56 redan 2024, det sammanfattande omdömet på 4,03. Merparten av fallet hade materialiserats innan revideringen genomfördes.

Vi noterar samtidigt att de intervjuade framhåller att Lokalt företagsklimat är en attitydmätning vars resultat är "färskvaror", och att enskilda dagsaktuella upplevelser hos respondenterna kan påverka utfallet. Denna reservation är legitim och förtjänar att erkännas. Mot bakgrund av iakttagelseavsnittet är vår uppfattning dock att den är *kvalificerande* snarare än *avgörande*. Tre års konsekvent nedgång på samma tre faktorer, med förändringar väl över signifikansströskeln och med merparten av fallet före enkätrevideringen, kan inte rimligen förklaras av enskilda dagsaktuella upplevelser. Vad reservationen däremot motiverar är att slutsatsen formuleras som ett konstaterande om upplevd försämring — inte om objektiv prestation. Att kommunledningen själv efter 2024 års ranking identifierat samma två områden som granskningen pekar ut — service och bemötande samt politikens attityd till företagande — stärker bildens robusthet. En oberoende part med direkt kännedom om verksamheten har kommit till samma slutsats utifrån samma underlag.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att försämringen i företagarnas enkätbetyg avseende bemötande och service är reell, och att den i huvudsak inte kan förklaras av att andra kommuner förbättrats.

2.2 Företagsklimatets hänförlighet till kommunens rådighet (UF2)

Denna fråga prövar var orsaken till den i UF1 etablerade försämringen ligger — om den i huvudsak är hänförlig till sådant kommunen själv kan påverka, eller om strukturella eller regionala förhållanden ger den huvudsakliga förklaringen. Underlaget är till sin natur indirekt och vilar på mönster i faktordata, regional och nationell jämförelse samt strukturstatistik.

2.2.1 Faktormönstrets koncentration — rådighet eller omvärld

För att pröva hänförligheten har Lokalt företagsklimats tio enkätfaktorer klassificerats utifrån i vilken utsträckning de mäter förhållanden inom kommunens egen rådighetssfär. Klassificeringen följer Svenskt Näringslivs egen beskrivning av vad respektive faktor mäter.

Kategori	Enkätfaktor	Anmärkning
Rådighet	Service och bemötande	Kommunens eget agerande gentemot företagare

Rådighet	Sammanfattande omdöme	Speglar kommunen som helhet
Rådighet	Tjänstepersoners attityder	Kommunens egen personal
Rådighet	Politikers attityder	Systemnivå — det politiska klimatet och näringspolitikens kommunikation
Rådighet	Dialog med kommunen	Kommunens egna former för dialog
Rådighet	Information till företagen	Kommunens egen kommunikation
Rådighet	Upphandling	Kommunens upphandlingsprocesser
Rådighet	Konkurrens från kommunen	Kommunens beslut om egen verksamhet
Gränsfaktor	Tillgång till arbetskraft	Påverkas av kommunens kompetensförsörjnings- och attraktivitetsarbete men huvudsakligen omvärldsdrivet
Omvärld	Brott och otrygghet	Bredare samhällsfråga utanför kommunens direkta rådighet

Politikers attityder klassificeras på systemnivå — kommunstyrelsens ansvar för det politiska klimatet i organisationen och för näringspolitikens kommunikation — inte som rådighet över enskilda förtroendevaldas individuella uttalanden.

Av drivkraftsanalysen i avsnitt 2.0 (Figur 1) framgår hur Habos viktade poängpåverkan 2023–2025 fördelas mellan dessa kategorier. Det sammanlagda bruttotappet — det vill säga summan av samtliga negativa placeringsförändringar utan att räkna av enskilda positiva — uppgår till 292 placeringar.

Av detta kommer 289 placeringar från rådighetsfaktorer och tre placeringar från omvärlds- och gränsfaktorn (brott och otrygghet samt tillgång till arbetskraft tillsammans). Rådighetsfaktorerna svarar därmed för 99 procent av Habos bruttoförsämring. Den enskilda enkätfaktor som rört sig i Habos favör — konkurrens från kommunens egna verksamheter — är också en rådighetsfaktor; den bidrar separat positivt med 12 placeringar.

Bland totalrankingens fem statistikfaktorer är kommunalskatten den enda som väsentligen påverkat utfallet, och den har bidragit positivt med 23 placeringar genom att Habo behållit en oförändrad skattesats om 33,93 procent under hela perioden. Försämringen är alltså inte spridd över omvärldsförhållanden — den är koncentrerad till det kommunen själv agerar inom.

2.2.2 Regional och nationell jämförelse på rådighetsfaktorerna

För att pröva om Habos nedgång är en del av ett regionalt eller nationellt mönster har Habos utveckling 2022–2025 jämförts med samtliga tretton kommuner i Jönköpings län samt med rikssnittet på de tre tyngsta rådighetsfaktorerna. Uppgifterna är hämtade från företagsklimat.se.

Kommun	Service o. bem. Δ	Sammanf. omd. Δ	Tjänstepers. att. Δ
Habo	−0,63	−0,44	−0,45
Aneby	−0,18	−0,22	−0,43
Eksjö	+0,48	+0,17	−0,06
Gislaved	+0,09	−0,27	+0,15
Gnosjö	−0,60	−0,17	−0,60
Jönköping	+0,38	+0,04	+0,17
Mullsjö	−0,35	−0,18	−0,14
Nässjö	−0,61	−0,30	−0,46
Sävsjö	+0,02	+0,03	+0,08
Tranås	+0,16	−0,28	+0,03
Vaggeryd	+0,16	+0,02	−0,17
Vetlanda	+0,25	+0,13	+0,12
Värnamo	+0,16	+0,20	+0,36
Rikssnitt	+0,10	+0,02	+0,11

Tabellen visar förändringen i absolut medelbetyg per kommun mellan 2022 och 2025. Habos värden är markerade. Källa: företagsklimat.se.

Habo har den största nedgången i hela länet på två av tre faktorer — service och bemötande samt det sammanfattande omdömet — och den tredje största nedgången på tjänstepersoners attityder, efter Gnosjö och i nivå med Nässjö. Av länets tretton kommuner uppvisar sex till åtta kommuner stabil eller positiv utveckling på de tre faktorerna, däribland länets största kommun Jönköping samt Eksjö, Värnamo och

Vetlanda. Habo, Gnosjö och Nässjö visar de största nedgångarna. Den nationella jämförelsen i 2.1.2 visade att rikssnittet samtidigt rört sig i positiv riktning på samtliga tre faktorer. Habos utveckling skiljer sig därmed från både det nationella och det regionala mönstret.

2.2.3 Strukturella förhållanden i Habos näringsliv 2021–2023

För att pröva om strukturella förändringar i Habo under perioden kan förklara betygsfallet redovisas nedan utvecklingen av centrala strukturindikatorer för åren med komplett statistik. Uppgifterna är hämtade från Svenskt Näringslivs sammanställning av offentlig statistik.

Indikator	2021	2022	2023	Riktning
Folkmängd	12 810	13 128	—	Växande
Totalt antal företag	1 360	1 388	1 423	Växande
Företagsamhet (andel företagsamma)	13,08 %	13,58 %	13,82 %	Växande
Nyföretagande (per 1 000 inv.)	8,02	6,01	5,79	Sjunkande
Marknadsförsörjning	53,67 %	54,44 %	54,82 %	Växande
Arbetslöshet (16–64 år)	3,55 %	3,08 %	—	Sjunkande
Kommunalskatt	33,93 %	33,93 %	33,93 %	Stabil

Källa: Statistik.xlsx (sammanställning av offentlig statistik). Folkmängds- och arbetslöshetsuppgifter för 2023 saknas i den tillgängliga sammanställningen. Kommunalskatten har varit oförändrad även för 2024 och 2025.

Habos centrala strukturindikatorer rör sig under perioden i positiv eller stabil riktning. Befolkningen växer, företagsbeståndet expanderar, andelen företagsamma stiger, marknadsförsörjningen ökar och arbetslösheten minskar. Skattesatsen är oförändrad. Nyföretagandet har minskat — men inte i en omfattning som rimligen kan kopplas till en så koncentrerad nedgång på just bemötande och service. Habos näringslivsstruktur 2021 dominerades av tillverkning och utvinning (24,9 procent av arbetstillfällena), utbildning (14,8 procent) och vård och omsorg (12,9 procent). Sammansättningen visar inget tydligt skifte under perioden. Inga större företagsnedläggningar, branschomflyttningar eller infrastrukturförändringar framgår av det underlag vi tagit del av.

2.2.4 Kommunledningens egen hänförlighetsanalys

Av 2.1.4 framgår att kommunen efter 2024 års ranking själv prioriterat två förbättringsområden — service och bemötande samt politikens attityd till företagande — vilka i klassificeringen ovan båda är rådighetsfaktorer. Kommunens egen åtgärdsanalys placerar därmed orsaken till försämringen inom rådigheten. I kombinationsresonemanget håller kommunledningen samtidigt en möjlig regional komponent öppen, men styr sina egna åtgärder mot rådighetsfaktorerna.

Bedömning och motivering

Vår samlade bedömning är att försämringen i företagarnas enkätbetyg avseende bemötande och service är hänförlig till aspekter inom kommunens rådighet — och att den inte kan förklaras av regionala mönster eller strukturella förutsättningar.

Vi grundar vår bedömning på följande. Fullmäktiges fokusområde *Starkt lokalt näringsliv* förutsätter att kommunen kan påverka företagsklimatet inom sin rådighetssfär. UF2 prövar därför inte om kommunen lyckats med påverkan, utan en mer grundläggande fråga: var orsaken till den i UF1 etablerade försämringen ligger. Som teknisk referensram tillämpas Svenskt Näringslivs klassificering av vilka enkätfaktorer som mäter kommunens eget agerande respektive omvärldsförhållanden, samt offentlig statistik om Habos näringsliv. Orsaksanalys är till sin natur indirekt — den vilar på mönster i faktordata, regional och nationell jämförelse samt strukturstatistik, inte på direkt orsaksbevisning. Det är en metodologisk reservation som ska bäras genom hela motiveringen.

Vi konstaterar att försämringen är koncentrerad till rådighetsfaktorer. Av Habos bruttotapp på 292 viktade placeringar 2023–2025 kommer 289 från enkätfaktorer som mäter kommunens eget agerande — service och bemötande, det sammanfattande omdömet, tjänstepersoners attityder, dialog, information, upphandling, politikers attityder och konkurrens från kommunens egna verksamheter. Tre placeringar — en procent — kommer från omvärlds- och gränsfaktorer. Den nationella jämförelsen i avsnitt 2.1 visade att rikssnittet samtidigt rört sig i positiv riktning på de tre tyngsta rådighetsfaktorerna; Habo går i motsatt riktning på samtliga tre. Den regionala jämförelsen i avsnitt 2.2 är än tydligare: Habo har den största nedgången i hela Jönköpings län på två av tre tyngsta faktorer — service och bemötande samt det

sammanfattande omdömet — och den tredje största på tjänstepersoners attityder. Vi noterar samtidigt att Gnosjö, Nässjö och i viss mån Aneby uppvisar liknande nedgångar. Vi har övervägt om dessa kommuner tillsammans skulle utgöra ett regionalt mönster. Vår uppfattning är att de inte gör det. Habo är en tillväxtkommun med växande befolkning och företagsbestånd; Gnosjö och Nässjö har andra strukturella profiler och annan industridynamik. Att fyra kommuner med olika förutsättningar samtidigt uppvisar liknande nedgång på just bemötande och service talar för att förklaringen i var och en av dem ligger inom kommunspecifika faktorer — inte i en gemensam regional kraft. Någon sådan kraft, i form av branschkris, infrastrukturförändring eller demografisk händelse som skulle träffa länet brett, framgår heller inte av underlaget. Sex till åtta av länets kommuner — däribland Jönköping, Eksjö, Värnamo och Vetlanda — visar stabil eller positiv utveckling under samma period.

Strukturella alternativförklaringar håller heller inte vid prövning. Habos folkmängd, företagsbestånd och andel företagsamma har under perioden 2021–2023 rört sig uppåt. Marknadsförsörjningen har ökat och arbetslösheten minskat. Kommunalskatten har varit oförändrad — och har därtill bidragit positivt med 23 placeringar i totalrankingen. Näringslivsstrukturen, dominerad av tillverkning och utvinning, utbildning samt vård och omsorg, uppvisar inget skifte under perioden. Inga större företagsnedläggningar, branschomflyttningar eller infrastrukturförändringar framgår av det underlag vi tagit del av. De strukturella indikatorerna rör sig tvärtom i positiv riktning under samma period som betygen sjunker. En strukturell förklaring saknar därmed empiriskt stöd i underlaget. Det uppges i intervjun att kommunen efter 2024 års ranking själv prioriterat två förbättringsområden — service och bemötande samt politikens attityd till företagande — vilka båda är rådighetsfaktorer. Kommunledningens egen åtgärdsanalys placerar därmed orsaken inom rådigheten.

Vi noterar att kommunledningen i intervjun samtidigt håller en möjlig regional komponent öppen — rankingfallet beskrivs som "kanske" en kombination av att Habo blivit sämre och att andra förbättrats. Denna reservation är legitim och förtjänar att erkännas. Mot bakgrund av analysen är vår uppfattning dock att den är *kvalificerande* snarare än *avgörande*. Den nationella jämförelsen, den regionala jämförelsen och den strukturella prövningen pekar samstämmigt mot rådighetshänförlighet. Premissen att

enkäten är en upplevelsemätning, som löper genom hela kapitel 3, gör att slutsatsen gäller hänförligheten till den *upplevda* försämringen — vilket är vad fullmäktiges mål om ett starkt lokalt näringsliv ytterst handlar om. Vi har övervägt bedömningsnivån *I huvudsak* men finner att det inte är den rätta nivån: samtliga tre operationaliserade indikatorer ligger i den övre delen av skalan. För nivån *Delvis* skulle krävas att rådighetsfaktorernas andel av bruttotappet låg i intervallet 50–75 procent, eller att den regionala jämförelsen visade ett genomgående länsmonster, eller att strukturstatistiken pekade på skiften korrelerade med betygsfallet. Indikator 1 ligger på 99 procent, indikator 2 visar tydlig avvikelse på samtliga tre tyngsta faktorer, och indikator 3 påvisar inga strukturella skiften. För nivån *Nej* skulle krävas att rådighetsandelen var under 50 procent eller att en strukturell förklaring kunde påvisas — inget av detta är fallet.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att försämringen i företagarnas enkätbetyg avseende bemötande och service är hänförlig till aspekter inom kommunens rådighet, och att den inte kan förklaras av regionala mönster eller strukturella förutsättningar.

2.3 Trendens karaktär

Denna fråga prövar om den i UF1 etablerade försämringen är ett kortvarigt avvikande utfall eller del av ett etablerat mönster över tid. Underlaget är årsvis enkät- och rankingdata för perioden 2021–2025.

2.3.1 Totalrankingens utveckling år för år 2021–2025

Habos placering i Svenskt Näringslivs totalranking har under perioden förändrats enligt nedan.

År	Placering	Förändring föregående år
2021	12	—
2022	11	+1
2023	20	–9
2024	31	–11
2025	44	–13

Källa: foretagsklimat.se. Negativ förändring innebär lägre placering (sämre).

Efter en marginell förbättring mellan 2021 och 2022 har Habos placering försämrats under varje följande år, med 9, 11 och 13 platser tapp respektive år. Försämringstakten

har varit ungefär konstant per år; för det sista året i serien är fallet det största enskilda. Den uppåtgående linjen från 2021 till 2022 bröts 2023 och har sedan dess gått åt ett håll.

2.3.2 Enkätbetygens årsvisa utveckling på de tre tyngsta faktorerna

Habos årliga medelbetyg 2021–2025 på service och bemötande, det sammanfattande omdömet och tjänstepersoners attityder framgår av tabellen nedan.

Faktor	2021	2022	2023	2024	2025	Δ 2022–2025
Service och bemötande	3,92	4,04	3,67	3,56	3,41	−0,63
Sammanfattande omdöme	4,37	4,44	4,25	4,19	4,00	−0,44
Tjänstepersoners attityder	3,94	3,92	3,71	3,53	3,48	−0,45

Källa: foretagsklimat.se. Δ 2022–2025 avser förändringen från årets topp (2022) till sista mätpunkten.

Av tabellen framgår att samtliga tre faktorer rör sig i samma negativa riktning 2022–2025 — tre år i följd. Det största enskilda fallet återfinns på service och bemötande mellan 2022 och 2023 (−0,38 enheter), följt av mindre men kontinuerliga fall under 2023–2024 och 2024–2025. Det sammanfattande omdömet visar ett liknande mönster med två större fall (2022→2023 och 2024→2025) och ett mindre däremellan. Tjänstepersoners attityder visar en mer linjär nedgång — successivt fall år för år utan stora hopp.

I sista mätpunkten 2024→2025 fortsätter rörelsen i samma riktning på samtliga tre faktorer. Som redovisat i

2.1.3 påverkar enkätrevideringen 2025 jämförbarheten i sista mätpunkten, men förändringarna 2022–2024 — som var inträffade före revideringen — är av samma storleksordning som de mellan 2024 och 2025.

2.3 Utvecklingen på övriga enkätfaktorer

Av 2.1.1 framgår att försämringen mellan 2022 och 2025 omfattat nio av tio enkätfaktorer. Den årsvisa redovisningen visar att även politikers attityder följer samma mönster som de tre tyngsta — successiv nedgång under 2022–2025 (4,25 → 4,17 → 4,17 → 3,94). På de mindre tyngdpunktsfaktorerna är bilden mer blandad. Dialog med kommunen, information till företagen och upphandling visar tre års nedgång följd av en marginell uppgång 2024→2025. Brott och otrygghet samt konkurrens från kommunens egna verksamheter rör sig genomgående i positiv eller stabil riktning under perioden. Mönstret

är därmed dominerat av nedgång men inte enhetligt — på enstaka mindre tyngdpunktsfaktorer finns svaga vändningssignaler i sista mätpunkten.

2.3.4 Kommunledningens beskrivning av tidsförloppet

Av intervjun framgår att kommunledningen beskriver dippen som inträffad under den tid då nuvarande kommundirektör tillträdde — det vill säga 2023–2024. Det är samma tidsperiod som de mätbara fallen i totalrankingen och i de tyngsta enkätfaktorerna ägt rum. Politiken uppges enligt kommunledningen ha tagit signalerna "på största allvar" efter 2024 års ranking. Kommunledningen anger vidare att en grupp kritiska företag — främst kopplade till en särskild klubb — nyligen ska ha uttryckt att de "ser en viss förändring". Uttalandet är en andrahandsuppgift från kommunledningen om en avgränsad företagargrupp och kan inte verifieras mot bred enkätdata; det noteras som en möjlig vändningssignal utan att tillmätas tyngd som motsvarande de breda mätningarna.

Bedömning och motivering

Vår samlade bedömning är att försämringen i företagarnas enkätbetyg avseende bemötande och service är del av en etablerad trend — inte ett kortvarigt avvikande utfall.

Vi grundar vår bedömning på följande.

Fullmäktiges fokusområde *Starkt lokalt näringsliv* förutsätter att kommunen kan följa och hantera utvecklingen av företagsklimatet över tid. Trendkaraktären är därmed revisionellt relevant — en etablerad trend ställer andra krav på kommunstyrelsens systematiska arbete med målet än en tillfällig dipp. UF3 prövar vilket av dessa två förlopp som faktiskt föreligger. Som teknisk referensram tillämpas Svenskt Näringslivs metodbeskrivning av Lokalt företagsklimat och årsvis enkät- och rankingdata för perioden 2021–2025. Trendanalys med fyra till fem mätpunkter är retrospektiv — bedömningen gäller det mönster som faktiskt framträder i underlaget, inte en prognos för kommande år.

Vi konstaterar att riktningen är konsistent. Habos placering i totalrankingen har försämrats varje år 2022–2025, med 9, 11 och 13 platser tapp respektive år. Försämringstakten i totalrankingen är inte avtagande — fallet är 9, 11 respektive 13 platser per år. På samtliga tre tyngsta enkätfaktorer — service och bemötande, det sammanfattande omdömet och tjänstepersoners attityder — har medelbetyget rört sig i

negativ riktning under varje av de tre årsövergångarna 2022→2023, 2023→2024 och 2024→2025. Även politikers attityder följer samma mönster. Förloppets form skiljer sig mellan faktorerna men inte i grundkaraktär: service och bemötande visar ett stegvis fall där den största nedgången inträffade 2022→2023 och följdes av mindre men kontinuerliga fall, det sammanfattande omdömet växlar mellan större och mindre fall, och tjänstepersoners attityder visar en linjär nedgång över hela perioden. Ingen av de fyra tyngsta faktorerna uppvisar stabilisering eller plåtå.

Vi noterar att vissa motindikationer förekommer i sista mätpunkten. Dialog med kommunen, information till företagen och upphandling visar marginella uppgångar 2024→2025 efter tre års nedgång. Vår uppfattning är att dessa rörelser inte räcker för att förskjuta huvudbilden. De sker från låga nivåer efter flerårig nedgång — det handlar om mindre fortsatta fall som vänder marginellt, inte om återtagande av utgångsläget 2021. De gäller också faktorer med lägre viktad poängpåverkan på totalrankingen än de fyra tyngsta. Framför allt finns ingen motsvarande vändning på någon av de fyra tyngsta faktorerna; samtliga fortsätter ned mellan 2024 och 2025. Den breda bilden är därmed entydig: huvudfaktorerna fortsätter att försämrats, ett par mindre tyngdpunktsfaktorer börjar visa marginell rörelse uppåt.

Det uppges i intervjun att en grupp kritiska företag — främst kopplade till en viss klubb— nyligen ska ha uttryckt att de "ser en viss förändring". Detta är en potentiell vändningssignal som drar i motsatt riktning mot huvudbilden. Mot bakgrund av vår analys är vår uppfattning dock att signalens bevisvärde är begränsat — det är en andrahandsuppgift om en avgränsad företagargrupp, och den kan inte verifieras mot bred enkätdata. Kommunledningens beskrivning av tidsförloppet — att dippen inträffade 2023–2024 och att politiken tog signalerna "på största allvar" efter 2024 års ranking — ger en oberoende tidsmarkör som bekräftar enkätdatas bild.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att försämringen i företagarnas enkätbetyg avseende bemötande och service är del av en etablerad trend, inte ett kortvarigt avvikande utfall.

2.4 Service och bemötande i myndighetsutövande sammanhang (UF4)

Denna fråga prövar ändamålsenligheten i kommunens service och bemötande gentemot företagare specifikt i myndighetsutövande sammanhang — där företag möter kommunens

beslutsfattande funktion vid bygglov, miljötillsyn, livsmedelskontroll, alkoholtillstånd, upphandling och liknande situationer.

2.4.1 Företagarnas upplevelse av myndighetsutövningens service och bemötande

Lokalt företagsklimat innehåller flera enkätfaktorer som direkt eller indirekt belyser myndighetsutövningens dimensioner. Faktorerna kan delas in i två dimensioner: en relationell — hur kommunens medarbetare uppfattas i mötet med företaget — och en transaktionell — hur själva ärendehanteringens praktiskt fungerar. Tabellen nedan visar Habos värden 2022 och 2025 jämfört med rikssnittet 2025 för de centrala faktorerna.

Enkätfaktor	Habo 22	Habo 25	Δ Habo	Sv. 25	Habo vs Sv. 25
Service och bemötande (övergripande)	4,04	3,41	-0,63	3,31	+0,11
Handläggares förståelse för verksamheten	4,43	3,79	-0,64	4,04	-0,25
Handläggningstid	3,80	3,89	+0,09	3,87	+0,02
Råd och vägledning vid tillstånd, tillsyn och kontroll	4,21	4,35	+0,14	4,11	+0,24
Kontakt med handläggare	4,57	4,50	-0,07	4,22	+0,28
Upphandling	3,41	3,11	-0,30	2,75	+0,36

Källa: företagsklimat.se. De största nedgångarna är markerade.

Av tabellen framgår en nyanserad bild. På faktorer som mäter den relationella dimensionen — det generella bemötandet och handläggarnas förståelse för företagets verksamhet — har Habos värden fallit substantiellt. På faktorer som mäter den transaktionella dimensionen — handläggningstid, råd och vägledning, kontakt med handläggare — är utvecklingen stabil eller positiv. Habo ligger 2025 över rikssnittet på fem av sex faktorer; den enda där Habo ligger under är handläggares förståelse för verksamheten.

Företagarnas kontaktmönster med kommunen har under perioden förskjutits. Andelen företagare som haft kontakt med kommunen har ökat från 59 procent 2022 till 75 procent 2025. Kontakterna sker i ökad utsträckning med andra kommunala tjänstemän (51 procent 2022 → 59 procent 2025) snarare än med näringslivsavdelningen (23 procent

2022 → 31 procent 2025). Andelen kontakter som rör tillståndsärenden har ökat från 35 procent 2022 till 42 procent 2025. Förskjutningen innebär att en större andel av företagarnas kontakter med kommunen sker via myndighetsutövande funktioner snarare än via näringslivsavdelningens stödjande roll.

2.4.2 Styrande dokument för myndighetsutövningens service och bemötande

I Habo kommuns Näringslivsstrategi 2025–2027 anges fyra löften som företag i kontakt med kommunen ska kunna känna: *"professionellt och korrekt bemötande"*, *"god service, stöd och vägledning"*, *"relevant och tydlig information"*, samt *"effektiv, korrekt och rättssäker ärendehantering"*. Strategin lyfter särskilt service till näringslivet som ett utvecklingsområde, med betoning på hög tillgänglighet av tjänster, effektiv och säker ärendehantering, samt principen att *"hjälpa företag att göra rätt är det mest effektiva sättet att utöva tillsyn"*.

Strategisk plan 2025 (kommunfullmäktiges beslut 2025-01-30) anger att nämnderna årligen i budget och verksamhetsplaner ska svara på hur de tar sig från nuläget till målbilden. Reglementet för kommunstyrelsen 2025 anger att kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna sysselsättnings- och näringslivsfrågor samt för att övervaka att fullmäktiges mål följs upp i nämnderna.

2.4.3 Myndighetsutövande nämnders egen bedömning av måluppfyllelsen

Verksamhetsutvecklingsmålet *Enkel och tillgänglig service*, beslutat av fullmäktige för mandatperioden, bedöms av nämnderna årligen. De nämnder som har direkt myndighetsutövande roll gentemot företagare gör skilda bedömningar för 2025: byggnadsnämnden bedömer målet som *"i hög grad uppfyllt"*, medan miljönämnden bedömer det som *"delvis uppfyllt"*.

Bygglövsenheten skriver i årsredovisningen 2025 att enheten under året *"inlett arbetet med att etablera en struktur"* för sin medverkan i kommunens lotsgrupp. På skriftliga frågor från granskningen har miljönämnden och bygglövsenheten angett att de inte har ytterligare att tillföra utöver kommunledningens svar. Egen verifiering från de myndighetsutövande förvaltningarna har därmed inte gått att inhämta inom ramen för granskningen.

2.4.4 Kommunledningens beskrivning av myndighetsutövningens service

Av intervjun framgår att kommunledningen identifierat service och bemötande som ett prioriterat utvecklingsområde och redovisar ett antal åtgärder som genomförts eller pågår. Under våren 2025 genomfördes en utbildning i attityd, bemötande och värdskap för 50–60 tjänstepersoner med företagskontakter, tillsammans med Svenskt Näringsliv. Motsvarande utbildning genomfördes med kommunstyrelsen. En utvald delegation av tjänstepersoner och förtroendevalda har gjort studiebesök i Vårgårda kommun på områden där kommunen sett kritik.

I januari 2025 inrättades en lotsgrupp för samordnad rådgivning till företag, bestående av miljöchef, bygglovschef, teknisk chef, plan- och exploateringschef, räddningstjänstchef samt kommundirektören. Gruppen träffas varannan vecka, behandlar pågående företagsfrågor och kan ta emot företag för rådgivning med utpekad kontaktperson. Vidare pågår ett klarspråksprojekt med konsultstöd för att skriva enklare myndighetsbeslut, en upphandlingsskola där företag bjuds in för att lära sig anbudsprocessen, och en affärsutvecklare från Science Park arbetar halvtid sedan januari 2025 (delas med Vaggeryds kommun).

Kommunledningen beskriver vidare att Habo inte är ansluten till SKR:s Insikt-undersökning — den mätning som specifikt riktas mot företag som haft faktiska myndighetskontakter — och att frågan om anslutning har lyfts till politiken. Som tidigare redovisat i 2.1.4 uppger kommunledningen också att en grupp kritiska företag kopplade till Industriklubben bjudits in till återkommande dialog.

Bedömning och motivering

Vår samlade bedömning är att kommunens service och bemötande gentemot företagare i myndighetsutövande sammanhang i huvudsak är ändamålsenligt, men med kännbara avvikelser i de relationella dimensioner som näringslivsstrategin lyfter som löften till företagen.

Vi grundar vår bedömning på följande.

Fullmäktiges fokusområde *Starkt lokalt näringsliv* och verksamhetsutvecklingsmålet *Enkel och tillgänglig service* utgör tillsammans den övergripande normen för vad kommunens myndighetsutövning gentemot företagare ska leverera. Näringslivsstrategin

2025–2027 operationaliserar denna norm i fyra konkreta löften — professionellt bemötande, god service och vägledning, relevant och tydlig information, samt effektiv, korrekt och rättssäker ärendehantering. Det är dessa löften som UF4 prövar mot tillgängligt underlag. Granskningens översiktliga karaktär — utan intervjuer med företagare själva, och utan tillgång till fördjupad mätning genom SKR:s Insikt — påverkar bedömningens räckvidd och måste bäras genom hela motiveringen.

Vi konstaterar att kommunen har en dokumenterad ambition som direkt motsvarar UF4:s frågeställning. Näringslivsstrategins fyra löften svarar punkt för punkt mot myndighetsutövningens dimensioner, och strategin lyfter särskilt service till näringslivet som utvecklingsområde. Habos absoluta nivå i Lokalt företagsklimat 2025 ligger över rikssnittet på fem av sex centrala enkätfaktorer — det generella bemötandet, handläggningstiden, råd och vägledning vid tillstånd och tillsyn, kontakten med handläggare och upphandling.

På de faktorer som mäter den transaktionella dimensionen — handläggningstid, råd och vägledning, kontakt med handläggare — är utvecklingen stabil eller positiv. Kommunen har därtill ett substantiellt åtgärdsprogram i gång: utbildning i attityd och bemötande för 50–60 tjänstepersoner och kommunstyrelsen tillsammans med Svenskt Näringsliv, en lotsgrupp i drift sedan januari 2025 med samtliga myndighetsutövande chefer, ett klarspråksprojekt för enklare beslut, en upphandlingsskola och en Science Park-resurs på halvtid. Det åtgärdsprogram kommunen driver är substantiellt till sin omfattning.

Vi noterar samtidigt en kännbar avvikelse i den relationella dimensionen. På de två faktorer som mäter hur kommunens medarbetare uppfattas i mötet med företaget — service och bemötande samt handläggares förståelse för verksamheten — har Habos värden fallit mellan 2022 och 2025. Båda nedgångarna ligger väl över den signifikansströskel som urvalsstorleken tillåter. Just dessa två faktorer rör de dimensioner som Näringslivsstrategin själv lyfter som löften till företagen — *"professionellt och korrekt bemötande"* och *"god service, stöd och vägledning"*. Försämringen träffar alltså strategins kärna, inte dess periferi. Vår uppfattning är att detta inte kan klassas som lindriga avvikelser. Att Habos kontaktmönster under perioden förskjutits så att 75 procent av företagarna haft kontakt med kommunen (mot 59 procent

2022) och att kontakterna i ökad utsträckning sker via myndighetsutövande funktioner ger kontextuell tyngd åt iakttagelsen — försämringen sker när myndighetsutövande kontakter blivit en mer dominerande del av företagarnas möte med kommunen.

Vid den samlade vägningen behöver vi ta hänsyn till en omständighet som påverkar bedömningens räckvidd. Två nämnder med direkt myndighetsutövande roll bedömer målet *Enkel och tillgänglig service* olika — byggnadsnämnden som "i hög grad uppfyllt" och miljönämnden som "delvis uppfyllt". Bilden inifrån kommunen är inte enhetligt. Åtgärdsprogrammets effekt kan heller inte avläsas i 2025 års enkätdata, och Habo saknar Insikt-undersökning som kunnat utgöra en fördjupad mätning specifikt för myndighetskontakter.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att kommunens service och bemötande gentemot företagare i myndighetsutövande sammanhang i huvudsak är ändamålsenligt, men med kännbara avvikelser i de relationella dimensioner som näringslivsstrategin lyfter som löften till företagen.

2.5 Kommunstyrelsens styrning, uppföljning och måluppfyllelsebedömning (UF5)

Denna fråga prövar förenligheten mellan kommunstyrelsens egen styrning, uppföljning och måluppfyllelsebedömning avseende näringslivsfrågorna och den bild av företagsklimatet som framträder i UF1–UF4.

2.5.1 Kommunstyrelsens måluppfyllelsebedömning i årsredovisningen 2025

I årsredovisningen för 2025 bedömer kommunstyrelsen båda näringslivsmålen som *helt uppfyllda*. Målet *Goda möjligheter för ett starkt lokalt näringsliv* motiveras med en allmänt formulerad kommentar om att Habo är en stark företagarkommun med många små- och medelstora entreprenörer inom många olika branscher, vars bredd gör näringslivet mindre sårbart. Målet *Bra samverkan mellan kommun och näringsliv* motiveras med formuleringen att Habo är en företagsvänlig kommun som prioriterar god kontakt mellan kommunen och näringslivet, och att *"2025 blev återigen ett bra år för Habo, som nu landar på en tredjeplats i Jönköpings län"*. Kommunstyrelsens måluppfyllelsetext innehåller inte någon referens till Habos utveckling i totalrankingen — från plats 12 år 2021 till plats 44 år 2025, redovisat i 2.1 och 2.3 — eller till de fallande

enkätbetygen på service och bemötande, tjänstepersoners attityder och det sammanfattande omdömet.

Verksamhetsutvecklingsmålet *Enkel och tillgänglig service* bedöms i årsredovisningen på förvaltningsnivå. Kommunledningsförvaltningen bedömer målet som *"helt uppfyllt"* under verksamhetsperspektivet. Som redovisats i 2.4.3 bedömer de myndighetsutövande nämnderna samma mål med skilda nivåer: byggnadsnämnden *"i hög grad uppfyllt"* och miljönämnden *"delvis uppfyllt"*. Kommunstyrelsen sammanfattar nämndernas måluppfyllelse övergripande med formuleringen att *"nämndernas grunduppdrag med några undantag fullföljs på ett tillfredsställande sätt"*.

2.5.2 Den dokumenterade styrkedjan från fullmäktiges mål till nämndernas verksamhet

Av granskningens dokumentstudier framgår vad som är dokumenterat i kommunens styrkedja för näringslivsfrågorna och vad som inte gått att identifiera. Kommunens dokumenterade styrkedja bygger på följande element. Kommunfullmäktige har genom Strategisk plan 2025 (beslut 2025-01-30) fastställt tre strategiska målområden — tillväxt, trygghet och folkhälsa — och slagit fast att nämnderna årligen i budget och verksamhetsplaner ska svara på hur de tar sig från nuläget till målbilden. Reglementet för kommunstyrelsen 2025 anger att kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna sysselsättnings- och näringslivsfrågor samt för att övervaka att fullmäktiges mål följs upp i nämnderna.

Näringslivsstrategin 2025–2027 definierar de fyra löften som redovisats i 2.4.2 och beskriver service till näringslivet, samverkan mellan kommun och näringsliv samt förutsättningar för företagande som utvecklingsområden. Kommunledningen har därutöver tagit fram en egen styrkedjebild för tillväxtområdet — ett internt arbetsmaterial som visar logiken från målformulering via prioriterad strategi till två operativa aktiviteter (lotsfunktion, bemötande) och två indikatorer (ranking, djupintervjuer).

Flera centrala element i styrkedjan har samtidigt inte gått att identifiera i underlaget. Näringslivsstrategin innehåller inga mätbara mål, ambitionsnivåer eller målvärden för ranking, betyg eller andra indikatorer. Indikatorn *"djupintervjuer"* är inte specificerad i

underlaget vad gäller vem som intervjuas, när, mot vilka frågor och hur resultaten dokumenteras. Näringslivsstrategin bryts inte ned till nämndnivå trots Strategisk plans krav. Tidplan, handlingsplan och milstolpar för förbättringsarbetet är inte dokumenterade. Beslutsdatum och beslutsinstans för näringslivsstrategin framgår inte av strategidokumentet. Dokumenterad uppföljning utöver rankingen har inte gått att identifiera — varken resultat av utbildningar, lotsgrupp eller studiebesök eller dokumenterade resultat av djupintervjuer. Kommunledningen har i mejl till granskningen bekräftat att det inte finns ytterligare dokumentation, rutiner eller processbeskrivningar utöver näringslivsstrategin och Strategisk plan.

2.5.3 Uppdragsformaliseringen och näringspolitiska rådet

Något separat beslut i kommunstyrelsens protokoll om uppdrag att utreda eller åtgärda rankingens försämring har inte framkommit i det underlag granskningen tagit del av. Kommunens egen beskrivning av uppdragsformaliseringen är inte konsekvent. I e-post inför granskningen anges att kommunledningen *"fick ett tydligt uppdrag av KS att förbättra service och bemötande"*. I intervju och skriftliga svar anges samtidigt att *"inget separat KS-beslut har fattats — styrningen finns redan via näringslivsstrategin och strategisk plan"*. Båda uppgifterna återges utan att granskningen kan ta ställning till vilken som korrekt återger faktiskt beslutsfattande.

Näringspolitiska rådet är kommunens etablerade forum för dialog med näringslivet och håller fyra möten per år. Rådet består av samtliga kommunalråd, kommundirektören och företrädare för Företagarna, Industriklubben, ägare, besöksnäring, handel och restaurang. Representation från myndighetsutövande förvaltningar — bygglov, miljö — saknas i rådet. Rådet är inte beslutande. Det för inga protokoll eller mötesanteckningar; agendor skickas ut inför mötena. Rapportering till kommunstyrelsen om näringslivsarbetet uppges enligt kommunledningen ske via kommunens tertialrapporter.

2.5.4 Åtgärder och kommunledningens beskrivning av ansvarsfördelningen

Det åtgärdsprogram som redovisats i 2.4.4 — utbildning i attityd och bemötande, lotsgrupp, studiebesök, klarspråksprojekt, upphandlingsskola och Science Park-resurs — har genomförts eller pågår under kommunstyrelsens uppsiktsansvar. Dokumenterad uppföljning till kommunstyrelsen av åtgärdernas effekter eller resultat har inte

framkommit i det underlag granskningen tagit del av utöver vad som ingår i ordinarie tertiärrapportering.

Av intervjun framgår att kommunledningen beskriver ansvarsfördelningen på följande sätt: näringslivsfrågorna ligger på kommunstyrelsen som helhet, medan nämnderna inte ska bryta ner näringslivsstrategin utan istället fokusera på sina grunduppdrag. Denna beskrivning av ansvarsfördelningen avviker från Strategisk plans skrivning om att nämnderna årligen ska svara på hur de tar sig från nuläget till målbilden. Bygglösenheten har enligt årsredovisningen 2025 "inlett arbetet med att etablera en struktur" för sin medverkan i kommunens lotsgrupp — alltså i uppstartsfas vid utgången av den verifierade perioden.

Bedömning och motivering

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsens styrning, uppföljning och bedömning av måluppfyllelsen avseende näringslivsfrågorna till stor del är förenlig med den bild som framträder i granskningen, men med kännbara avvikelser i den formella måluppfyllelsebedömningen och i styrkedjans dokumentation.

Vi grundar vår bedömning på följande.

Denna underliggande frågeställning prövar inte i första hand om kommunstyrelsens styrning är ändamålsenlig i sig, utan om den är *förenlig* med den bild av företagsklimatet som framträder i granskningen. Den prövningen har två dimensioner. Den innehållsliga gäller om kommunstyrelsens egen lägesbild och måluppfyllelsebedömning stämmer överens med vad granskningen visar, och provas mot kommunstyrelsens måluppfyllelsebedömning i avsnitt 2.5.1. Den strukturella gäller om styrkedjan från fullmäktiges mål till nämndernas verksamhet är utformad så att en korrekt måluppfyllelsebedömning är möjlig, och provas mot styrkedjans dokumentation i avsnitt 2.5.2–2.5.4.

Den normativa basen är kommunallagens 6 kapitel om kommunstyrelsens lednings- och uppsiktsansvar, kommunstyrelsens reglemente, kommunfullmäktiges Strategiska plan 2025 samt god revisionssed. Inga intervjuer med förtroendevalda har genomförts inom ramen för granskningen, vilket innebär att den politiska nivåns egen syn på styrningen

inte är direkt undersökt; bedömningen vilar på dokumentstudier och på tjänstemannaledningens återgivning.

Vi konstaterar att det finns en innehållslig diskrepans mellan kommunstyrelsens måluppfyllelsebedömning och den samlade bilden, men att diskrepansens skärpa skiljer sig mellan de två näringslivsmålen. Kommunstyrelsen bedömer i årsredovisningen 2025 båda målen som *helt uppfyllda* — den högsta nivån på kommunens egen fyrgradiga skala. Motiveringen för målet om goda möjligheter för ett starkt lokalt näringsliv är allmänt hållen, medan motiveringen för målet om samverkan hänvisar till att 2025 "*återigen*" var ett bra år och till tredjeplatsen i länet. I ingetdera fallet görs någon referens till totalrankingens fall eller till de signifikanta enkätnedgångarna. För målet *Goda möjligheter för ett starkt lokalt näringsliv* har bedömningen *helt uppfyllt* visst stöd: det är ett brett mål om näringslivets livskraft, och granskningens egen strukturanalys i 2.2.3 visar att Habos företagsbestånd, företagsamhet och marknadsförsörjning utvecklats positivt under perioden. För målet *Bra samverkan mellan kommun och näringsliv* är diskrepansen däremot skarp. Det målet rör just de dimensioner — dialog, bemötande och samverkan — där enkätbetygen fallit signifikant och där granskningen i UF1–UF4 fastställt att försämringen är reell, hänförlig till kommunens rådighet, etablerad som trend och förknippad med kännbara relationella avvikelser. Vår uppfattning är att en bedömning av detta mål som *helt uppfyllt* är svår att förena med den utveckling som framträder i oberoende enkätdata. Det är denna diskrepans som främst prövar den innehållsliga förenligheten.

Vi noterar vidare att väsentliga element i styrkedjan inte är dokumenterade. Näringslivsstrategin saknar mätbara mål, ambitionsnivåer och indikatorer kopplade till de fyra löftena till företagen. Den bryts inte ned till nämndnivå, trots att Strategisk plan 2025 anger att nämnderna årligen ska svara på hur de tar sig från nuläget till målbilden. Tidplan och handlingsplan saknas, och dokumenterad uppföljning utöver rankingen har inte framkommit i det underlag granskningen tagit del av. Härtill har inget separat beslut i kommunstyrelsen om uppdrag att åtgärda rankingens försämring framkommit, och kommunens egen beskrivning av uppdragsformaliseringen är inte konsekvent — i e-post anges ett "*tydligt uppdrag av KS*", i intervju och skriftliga svar anges att inget separat beslut fattats. Kommunledningens beskrivning att nämnderna inte ska bryta ned

näringslivsstrategin avviker dessutom från Strategisk plans skrivning. Sammantaget innebär detta att styrkedjan i flera väsentliga avseenden inte möjliggör en spårbar måluppfyllelsebedömning.

Vid den samlade vägningen behöver flera omständigheter som talar för förenlighet beaktas. Kommunen bedriver ett substantiellt åtgärdsprogram — utbildning i bemötande, lotsgrupp, klarspråk, upphandlingsskola — vilket visar att kommunen i praktiken agerar på den utveckling som data visar. Habo ligger fortfarande på plats 44 av 290 kommuner och tredje plats i länet, ett resultat i den övre kvartilen nationellt, vilket innebär att kommunstyrelsens positiva grundbild inte saknar fog. Det finns en näringslivsstrategi med fyra konkreta löften och en strategisk plan med tillväxt som fokusområde — styrdokumentation existerar, om än ofullständig. Kommunledningen har därtill i intervju erkänt att kommunen ser *"en lite vikande kurva"* och att politiken tagit utvecklingen *"på största allvar"*. Vår uppfattning är att dessa omständigheter är reella men att de i huvudsak rör den aktiva styrningens praktik — inte den innehållsliga förenligheten i den formella måluppfyllelsebedömningen eller styrkedjans dokumenterade struktur. Att kommunen agerar i praktiken upphäver inte att bedömningen *helt uppfyllt* för samverkansmålet står i spänning mot den samlade bilden, eller att styrkedjan saknar väsentliga element.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att kommunstyrelsens styrning, uppföljning och bedömning av måluppfyllelsen avseende näringslivsfrågorna till stor del är förenlig med den bild som framträder i granskningen, men med kännbara avvikelser i den formella måluppfyllelsebedömningen och i styrkedjans dokumentation.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our professionals deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte's more than 415,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

Our advice is prepared solely for the use of the client. You may not disclose it or its contents to any other person without our prior written consent. No other person may rely on the advice and we accept no responsibility to any other person.

© 2026 For more information, contact Deloitte AB.